

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์: สภาพการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา
ในเขตชุมชนชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน: นายสืบพงษ์ แสวงษาเกียรติคุณ

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: สาขาวิชาประถมศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

อาจารย์ ดร. วิจารณ์	ไวยกุล	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภวัฒน์	ชื่นชอบ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์วีณา	วโรตมะวิชญ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัดอาหารกลางวัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และเสนอวิธีการที่เหมาะสมในการจัดอาหารกลางวันสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชุมชนชาวไทยภูเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนนักเรียนชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงใหม่ นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่หาความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชุมชนชาวไทยภูเขา เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะยากจน โรงเรียนไม่มีโรงครัว และโรงอาหารสำหรับประกอบอาหาร การประกอบอาหารใช้ได้ถู่บ้านพักครู ศาลา และอาคารอเนกประสงค์แทน นักเรียนนั่งรับประทานอาหารตามระเบียบอาคารเรียน ใต้ต้นไม้ หรือในเต็นท์

การจัดบริการอาหารกลางวันแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การจัดอาหารจำหน่ายแก่นักเรียนต่อเนื่องตลอดทั้งปี จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนทั้ง 3 แห่งนี้มีกองทุนมูลนิธิให้ความช่วยเหลือในเรื่องทุนหมุนเวียน ลักษณะการจัดเป็นแบบอาหารจานเดียวขายในราคาจานละ 3 บาท

อีกลักษณะหนึ่ง คือ จัดอาหารกลางวันให้นักเรียนรับประทานฟรี เพราะนักเรียนไม่มีเงินซื้อ โรงเรียนที่มีเงินทุนเพียงพอก็สามารถจัดได้ตลอดปี ส่วนมากจัดได้ปีละประมาณ 3-4 เดือน เนื่องจากเงินทุนหมุนเวียนที่ได้รับมาหมด และจะดำเนินการเมื่อได้รับงบประมาณใหม่ ซึ่งจะเป็นปีการศึกษาต่อไป

การดำเนินงานของทุกโรงเรียนเป็นไปในรูปคณะกรรมการ มีผู้บริหารเป็นประธาน ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันเป็นผู้ดำเนินงานโดยมีครูเวรเป็นกรรมการจัดทำร่วมกับนักเรียนร่วมกับชุมชน โครงการอาหารกลางวันได้รับความร่วมมือจากครูและผู้ปกครองมากพอสมควร

โรงเรียนมีโครงการต่าง ๆ หลายโครงการที่สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน แต่ช่วยเหลือได้เป็นส่วนน้อยเท่านั้น เช่น โครงการสหกรณ์ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การขาดเงินทุนในการซื้ออาหาร ขาดวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการประกอบอาหาร สินค้าที่ใช้ประกอบอาหารในท้องตลาดมีราคาแพง ประชาชนในชุมชนมีฐานะยากจนจึงไม่สามารถให้ความร่วมมือได้ดีเท่าที่ควร โรงเรียนยังขาดสถานที่ประกอบอาหาร และครูที่มีความรู้ทางโภชนาการ

วิธีการที่น่าจะใช้ดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน คือ การจัดตั้งมูลนิธิอาหารกลางวันในโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์ในการระดมทุน และขอความช่วยเหลือจากแหล่งทุนต่าง ๆ จัดให้มีอาสาสมัครจากชุมชนมาช่วยในด้านแรงงานในการประกอบอาหาร ซึ่งจะช่วยแบ่งเบาภาระของครูและนักเรียนลงไปได้ส่วนหนึ่ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

Thesis Title: Conditions of School Lunch Program Management
   of Primary Schools in Hilltribe Communities
   in Chiang Mai Province

Author: Mr. Suebpong Saenyakiatikun

M.Ed. :   Elementary Education

Examining Committee:

Lecturer Dr. Wirat	Waiyakul	Chairman
Assist. Prof. Supawat	Cheunchob	Member
Assoc. Prof. Weena	Warotamawit	Member

Abstract

This study was aimed to investigate the present conditions of the school lunch program organization, factors related to its operations and to propose the appropriate approach to operate the program for primary schools in hill community areas, Chiang Mai province. The sample studied comprised of six primary schools in six areas of hill communities. The data collecting included on the site observations and interview with the schools administrators, students, village headmen, parents and school educational committees, the teachers responsible for the lunch program were also asked to answer the questionnaire. The data were classified, counted frequencies, and computed percentage as well as descriptive analysis applied.

The finding were as follows:

Most primary schools in the hill areas were "small size" their students were from poor families. Those schools were without specific kitchen halls for preparing lunch. Rather, the food was mostly cooked in different places such as under the resident house for teachers, in the school auditoriums, and in the special multi-purpose buildings. Students often had lunch along the school terrace or balcony, under trees or under special tents.

Two aspects of school lunch services were operated. First, all year round lunch services sold to students were found in three schools where the School Lunch Foundations were established to provide circular funds for the program. One dish type of food was sold at 3 bath price.

Another three schools provided free lunch for all students. Some schools which have enough funds can provide through academic year most of them lasted only 3-4 months period since the shortage of funds. The service would resume again, usually next academic year when funds were provided.

Every school organized School Lunch committee to run the program: the principal as the chairperson, the teacher in charge of the program, and the other teacher taking turns to help operate as members, along with students, parents, and communities members as the helping hands.

Various school projects planned to support the lunch program, but very little part were contributed, for example, the cooperative and the agricultural activities for lunch program.

Factors related to the program management were lack of funds for raw food, utensils, and cooking materials, and expensive raw food at market. People in communities were in subsistence and could not provide substantive assistance. The schools did not have enough spaces and the nutrition teacher for the program.

The appropriate approach likely to work in those schools might be: establishing the School Lunch Foundation to work as the centre for fund raising, seeking assistance from various agencies, organizing volunteers from communities to help cooking lunch. This could help alleviate some burdens of teachers and schools.